

Publikacije

S obzirom da objavlivanje muzejskog materijala u različitim publi-
cističkim oblicima; knjiga, katalog,
novine, razglednica, kalendar, itd.
povećava mogućnost upoznavanja
i širi krug informacija, to se ovakav
način treba koristiti i dalje. No, po-
željno je ući i u agresivnije medije:
televiziju, film, kazalište, izlog. O-
sim populariziranja, vrlo je važno
da politički plakat postane dio re-
levantnih znanstvenih informacija
i da se uključi u znanosti kao što
su: povijest, povijest umjetnosti,
primijenjena umjetnost, sociologija,
psihologija, informatika.

ABSTRACT

The political poster — some forms of communication through museums.

S. Pavičić

The art collection in the Museum of the
Croatian National Revolution in Zagreb
owns a number of political posters, which
are a valuable cultural and historical ma-
terial. When organizing exhibitions of
this type of poster, care is taken to point
out not only the thematic aspect, but
other essential features of the poster as
well. Examples are given of other possi-
ble approaches to the conception of such
an exhibition. Thus it is possible to de-
termine the basic iconographic and mor-
phological features of the exhibit, or
connect its characteristics with the so-
cial and cultural context. Other approaches
include definition of the environment and
local scene, the place of origin and use
of the political poster etc.

Izložba iz zbirke kopija Muzeja za umjetnost i obrt u Muzejskom dokumentacionom centru*

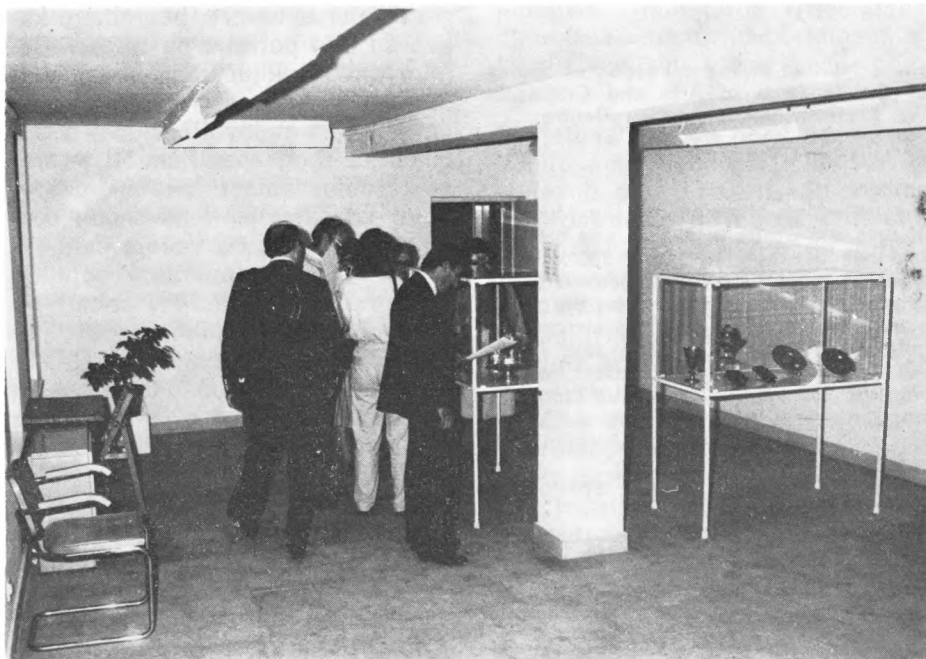
Jasna Galjer i Vesna Lovrić-Plantić

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

Primljeno: 8. 10. 1985.

Muzej za umjetnost i obrt u Zagre-
bu osnovan je 1880. god. kao jedan
od prvih muzeja te vrste u Evropi.
Već u prvom razdoblju svog djelo-
vanja imao je za našu sredinu vrlo
značajnu ulogu u razvoju umjetnič-
kog obrta, kako je pod utjecajem
Ruskina i njegovih sljedbenika bio
shvaćan u kasnom 19. st.

Brojne obrtne škole i muzeji koji
tada započinju svoj rad — dio su



Detalj s izložbe Iz zbirke kopija Muzeja za umjetnost i obrt u Muzejskom dokumentacionom centru u Zagrebu

opće kulturne klime, obilježene re-
akcijom na industrijsku revoluciju
i težnjom obnovi obrta.

Koncepcija zagrebačkog Muzeja za
umjetnost i obrt, kako ju je prema
Bečkim uzorima utvrdio Iso Kršnja-
vi, bila je primarno edukativna, pa
među ranim nabavkama nalazimo
relativno mnogo kvalitetnih kopija
predmeta umjetničkog obrta. Budu-
ći da nije bilo mogućnosti za upo-
znavanje pojedinih stilova putem o-
riginala, kopije su učenicima i o-
brtnicima služile kao predlošci za
učenje i daljnji rad.

Zbirku kopija u Muzeju za umjet-
nost i obrt danas čini više od 300
replika predmeta od metala, kera-
mike, skulptura, medalja i namje-
štaja većinom nabavljenih u razdob-
lju od 1882. do 1900. god. Iz te zbir-
ke izdvojili smo 26 kopija, pretež-
no galvanoplastičkih odljeva, čiji se
originali nalaze u muzejima Nürn-
berga, Kölna, Beča, Venecije, Mün-
chena, Londona, Dresdena, Augs-
burga i dr. Pored navedenih, odab-
rali smo po jedan primjer falsifikata
i neostila, s namjerom uočava-
nja razlika u namjeni, kao i kriteri-
jima vrednovanja.

Za razliku od kopija i falsifikata,
koji nastoje što vjernije odražavati
svojstva originala, neostilovi iz po-
stojećih elemenata kompilacijom
stvaraju nove cjeline i utoliko sa-
drže komponentu aktivnog udjela.
Dok falsifikate obično prepoznaje-
mo kao više ili manje uspjele po-
kušaje lažnog predstavljanja, kopije

su nam zanimljivije jer imaju dvo-
jaku važnost: s obzirom na kontekst
njihove upotrebe i odnos prema
originalu. Ta je funkcija u vremenu
promjenljiva, a posebice u slučajevima
nestanka originala kad se zna-
čenje od edukativnog mijenja u do-
kumentarno. Izvan konteksta odno-
sa prema originalu, kopija ima i vla-
stitu vrijednost, određivu vreme-
nom i kvalitetom izvedbe.

Zbirka kopija Muzeja za umjetnost
i obrt danas svjedoči o počecima
njegovog djelovanja, ali uvelike pre-
lazi okvire povijesnog dokumenta
pa zavređuje da je proučavamo kao
samostalnu cjelinu.

Muzej za umjetnost i obrt u Zag-
rebu danas razvija svoju djelatnost
kao muzejska i galerijska ustanova.
Među njegovim zbirkama namještaja,
metala, stakla, keramike, tek-
stila, skulpture, slikarstva, bjelo-
kosti, muzičkih instrumenata, di-
zajna i fotografike — brojne zbirke
pripadaju najbogatijim muzejskim
zbirkama Jugoslavije.

Pored stalnog postava i studijskih
izložbi iz vlastitog fundusa, muzej-
ska aktivnost obuhvaća tematski vr-
lo raznolike izložbe svih vidova su-
vremene umjetnosti, dizajna i arhi-
tekture, kao i izložbe ostvarene su-
radnjom s drugim muzejima u zem-
lji i inozemstvu.

* Izložba je održana uz simpozij ICOFOM-a
(Komiteta za muzeologiju ICOM-a) tokom
rujna/listopada 1985. god. u Zagrebu.

The exhibition of the collection of copies of the Museum of Arts and Crafts in the Museum Documentation Centre.

J. Galjer and V. Lovrić

The collection of copies of the Museum of Arts and Crafts in Zagreb was brought together between 1882 and 1900. There were 26 exhibit copies selected from it for the exhibition organized on the occasion of the ICOFOM — ICOM symposium held in Zagreb in October 1985. They were mostly galvanoplastic casts, whose originals are kept in numerous European museums. The exhibition was set up in the exhibition hall of the Museum Documentation Centre in Zagreb. The theme of the ICOFOM symposium was Copies or Originals.

●

Neke nove smernice u razvoju istraživačke delatnosti u muzejima

Slobodan Valović

Narodni muzej, Kraljevo
Centar za arheološka istraživanja regiona Kraljevo pri Narodnom muzeju u Kraljevu

Primljeno: 15. 10. 1985.

Razvoj muzeološke službe, van republičkih centara, već duže vreme ukazuje na činjenicu da su muzejski radnici izloženi jednom znatno obuhvatnijem i kompleksnijem zadatku nego što to na prvi pogled sledi po osnovi koncepcije rada kustosa jednog odeljenja. Ovo se pre svega odnosi na rad arheološke službe, budući da je za obezbeđivanje priliva pokretnog arheološkog materijala neophodan kontinuirani terenski rad — što istovremeno znači i stalnu istraživačku delatnost u najširem naučno-stručnom smislu.

Dosadašnja organizacija naučno-istraživačke delatnosti u regionu Kraljevo — u čijim se okvirima nalazi petnaest opština, a na čijoj teritoriji zaštitu pokretnog materijala vrše arheološke službe Narodnog muzeja u Čačku, Narodnog muzeja u Kraljevu, Narodnog muzeja u Kruševcu i Zavičajnog muzeja u Novom Pazaru — ovisila je prvenstveno od inicijative naučno-istraživačkih ustanova iz Beograda, koje su bile nosioci naučno-istraživačkih projekata kako republičkog, tako pretežno i regionalnog karaktera. Time je i izbor tema bio u priličnoj me-

ri diktiran iz centra, bez obzira kakve su bile potrebe na terenu. Samim tim ni uključivanje muzejskih radnika u naučno-istraživačke tokove nije bilo zadovoljavajuće, budući da su zbog specifičnosti interesa pojedine oblasti bivale u potpunosti zapostavljane na račun drugih, tako da su na većem delu regiona određene površine ostajale gotovo neistražene. Pri tome se kao posledica javljalo i nedovoljno uključivanje stručnog kadra pojedinih muzeja u naučno-istraživačke radove na terenu, što je za sobom povlačilo privremenu ili trajniju pasivizaciju u odnosu na druge. Ovakva situacija je dalje dovodila do smanjenja saradnje među kolegama te onemogućavala organizovanje timskog rada koji se, u uslovi- ma naučne obrade arheoloških problema kakvi se javljaju u okviru jedne geografsko-političke celine kavu predstavlja region Kraljevo, postavlja kao nužna potreba. Nadalje je često dolazilo do usitnjavanja poslova, te se dešavalo da istorija razvoja jedne epohe u neposrednoj blizini drugog — dobro istraženog područja, na prvoj teritoriji ostaje potpuno nepoznata (takav je npr. slučaj sa neolitom srednjeg dela zapadnog Pomoravlja i srednjeg i donjeg toka Ibra).

Upravo sve to navedeno bilo je osnovni razlog da su se Narodni muzej u Kraljevu i Centar za arheološka istraživanja pri Filozofskom fakultetu u Beogradu pojavili kao inicijatori osnivanja Centra za arheološka istraživanja regiona Kraljevo pri arheološkom odeljenju Narodnog muzeja u Kraljevu. Centar je zamišljen kao jedinstvena naučno-istraživačka jedinica, čiji osnovni stručni kadar čine sa jedne strane radnici muzeja (arheolog, istoričar umetnosti i konzervator), a sa druge strane kadar Centra za arheološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Beogradu. Pri tome je kao osnovni zadatak bilo zacrtano udruživanje rada i sredstava na naučno-istraživačkom polju, ne samo Centra iz Beograda i muzeja iz Kraljeva već i svih muzeja na području regiona, kako bi se pristupilo izradi i izvođenju kompleksnih naučno-istraživačkih projekata koje bi određene pojave pratili na širem teritoriju, te na taj način rezultirali nekim obuhvatnijim zaključcima. Pri tome se nije zaboravilo ni na interdisciplinarni karakter koji arheologija poslednje vreme sve više prima, tako da je predviđeno

uključivanje i drugih profila, i to ne samo istoričara, etnologa i antropologa već i specijalista za probleme iz oblasti prirodnih nauka. U tom pogledu su u narednom srednjoročnom periodu planirana tri naučno-istraživačka projekta u čijem se izvođenju planira ne samo učesće prethodno navedenih ustanova već i uključivanje regionalne organizacije »Mladih istraživača«. Ovi projekti čiji elaborati teku pod sledećim radnim naslovima: **Migracioni procesi na području Sandžaka, donjeg i srednjeg toka Ibra od pozne antike do Seobe pod Čarnojevićem; Istorijat Vrnjačke Banje i okoline u svetlu arheoloških istraživanja i Istraživanje marginalnih pojava u neolitu zapadnog Pomoravlja i doline Ibra** su samo osnovna okosnica rada u sledećem periodu. Uz njih se, u pogledu daljeg povezivanja na internacionalnom planu, u fazi razrade nalazi još nekoliko elaborata istraživanja u kojima će učesće uzeti i inozemni stručnjaci iz SAD-a, SR Nemačke i Mađarske. Svi ovi projekti baziraju se pre svega na pozitivnim iskustvima međusobne saradnje u pripremnom periodu koji su rezultirali veoma dobrim rezultatima, presvega u okviru projekta »Istraživanja neolitskog gradinskog naselja na lokalitetu Divlje Polje u selu Ratini, SO Kraljevo« (1982—1984), »Istraživanja antičke ciglarske peći na lokalitetu Panjevac u selu Čukojevac, SO Kraljevo«, (1984) i najzad »Istraživanje nekropole na lokalitetu Turška Crkva u selu Gornji Lazac, SO Kraljevo« (1985).

Pored ovih osnovnih smernica u istraživačkom radu, kao dalji zadatak Centra za arheološka istraživanja regiona Kraljevo, predviđeno je formiranje banke podataka dvojakog karaktera, odnosno takve koja bi sadržavala ne samo podatke koji se odnose na nepokretne nalaze pod kojima podrazumevamo sigurne i moguće arheološke lokalitete, već i datoteku koja bi obuhvatala celokupnu pokretnu spomeničku baštinu koja se čuva kako u muzejima, tako i kod privatnih kolekcionara kojih je veći broj. Pri tome nisu zaboravljeni niti nalazi koji se čuvaju u Narodnom muzeju u Beogradu, kao i u muzejima regionalnog i opštinskog karaktera van teritorije regiona, a koji su u ove ustanove dospeli, tokom vremena, po mnogim osnovama. Ovakvo formiranje banka naučnih podataka omogućila bi s vremenom da Centar